

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET VLAŠIĆ I LASTRIĆ protiv HRVATSKE

*(Zahtjevi br. 7687/22 i 15362/22 –
vidi priloženi popis)*

PRESUDA

STRASBOURG

11. lipnja 2024.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Vlašić i Lastrić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Lorraine Schembri Orland, *predsjednica*,

Frédéric Krenc,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjeve (br. 7687/22 i 15362/22) protiv Republike Hrvatske koji su podnositelji zahtjeva navedeni u priloženoj tablici („podnositelji zahtjeva”), svi hrvatski državljani i koje je zastupao g. F. Galić, odvjetnik u Zagrebu, podnijeli Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 1. veljače odnosno 15. ožujka 2022.,

odluke da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovorima o pristupu sudu, prekomjernoj duljini trajanja postupka i mirnom uživanju vlasništva, a da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim,

očitovanja stranaka,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. svibnja 2024.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjevi se odnose na lišenje vlasništva koje je proizašlo iz Odluke Vlade od 23. rujna 1999. („Odluka Vlade”) o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke („banka”) kojom su dioničarima banke, među ostalim podnositeljima zahtjeva i/ili njihovu predniku, oduzete dionice, na nedostatak pristupa sudu u tom pogledu i na prekomjernu duljinu trajanja postupka.

2. Konkretno, dana 4. srpnja 2006. podnositeljica zahtjeva u prvom predmetu i prednik (otac i suprug) podnositeljâ zahtjeva u drugom predmetu (vidi priloženu tablicu) podnijeli su tužbu Trgovačkom sudu u Zagrebu protiv banke i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (dalje u tekstu „DAB”) tražeći od suda da: (a) donese deklaratornu presudu kojom potvrđuje da su oni i dalje imatelji određenog broja dionica; (b) naloži Agenciji da prenese odgovarajući broj dionica iz svog portfelja na njih i (c) naloži banci da ih upiše kao imatelje tog broja dionica u svoj registar dionica. Prvostupanjski sud odbio je tužbene zahtjeve presudom od 12. lipnja 2014., koju je Visoki trgovački sud potvrdio 8. rujna 2015. Dana 16. studenoga 2016. Vrhovni sud odbio je njihovu reviziju, a tužitelji su zatim podnijeli ustavnu tužbu.

3. Dana 27. lipnja 2018. prednik podnositeljâ zahtjeva u drugom predmetu preminuo je i oni su 11. rujna 2018. proglašeni njegovim nasljednicima. U to vrijeme predmet je bio u postupku pred Ustavnim sudom,

ali dotični podnositelji nisu taj sud obavijestili o njegovoj smrti niti su preuzeli postupak.

4. Dana 16. rujna 2021. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu, a 30. rujna 2021. obavijestio je punomoćnika podnositelja ustavne tužbe o svojoj odluci.

5. Podnositelji zahtjeva u oba predmeta pred Sudom prigovorili su da su njima i/ili njihovu predniku, na temelju Odluke Vlade, oduzete dionice bez naknade. Nadalje su prigovorili da je Odluka Vlade bila neustavna i da su domaći sudovi odbili ispitati njezinu ustavnost i zakonitost. Konačno, prigovorili su prekomjernoj duljini trajanja postupka. Pozvali su se na članak 6. stavak 1. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

OCJENA SUDA

I. SPAJANJE ZAHTJEVA

6. Uzimajući u obzir sličan predmet spora podnesenih zahtjeva, Sud smatra prikladnim ispitati ih zajedno u jednoj presudi.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG NEDOSTATKA PRISTUPA SUDU I ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. Prigovori Vlade

(a) Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava i poštovanje pravila o šest mjeseci

7. Vlada je tvrdila da, prije nego što je donesena Odluka Vlade, podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik nisu iscrpili domaća pravna sredstva jer nisu: (i) sazvali izvanrednu skupštinu banke; (ii) podnijeli upravnu tužbu na Upravnom sudu protiv odluke Hrvatske narodne banke o imenovanju privremenog upravitelja ili (iii) podnijeli tužbu za naknadu štete protiv članova Uprave i Nadzornog odbora banke jer nisu vodili poslove s dužnom pažnjom urednog i savjesnog gospodarstvenika.

8. Podredno, Vlada je navela da podnositelji zahtjeva nisu poštovali pravilo o šest mjeseci jer je, u nedostatku djelotvornog pravnog sredstva protiv Odluke Vlade, šestomjesečni rok počeo teći od dana njezina donošenja 23. rujna 1999.

9. Sud primjećuje da Vlada navedene tvrdnje nije iznijela u vodećem predmetu *Project-Trade d.o.o.*, br. 1920/14, 19. studenoga 2020. U svakom slučaju, s obzirom na svoja utvrđenja u tom predmetu, Sud primjećuje da su podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik u ovim predmetima iskoristili pravno sredstvo za koje se u to vrijeme činilo da ima razumne izgleda za uspjeh i ponavlja da su, ako je dostupno više potencijalno djelotvornih pravnih

sredstava, podnositelji dužni iskoristiti samo jedno od tih sredstava (*ibid.*, stavak 54.). Činjenica da dotično pravno sredstvo nije imalo nikakvog izgleda za uspjeh i da je stoga bilo nedjelotvorno utvrđena je tek 24. srpnja 2013. (*ibid.*, stavak 56.). U to vrijeme pravna sredstva koja je predložila Vlada (vidi stavak 7 ove presude), bez obzira na njihovu (ne)djelotvornost, više nisu bila dostupna jer su relevantni rokovi istekli (usporedi *ibid.*, stavak 57.).

10. To znači da podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik nisu bili dužni iskoristiti ta pravna sredstva i da su, podnijevši zahtjeve Sudu u roku od šest mjeseci od dostave odluke Ustavnog suda u njihovu predmetu (vidi stavak 4 ove presude), poštovali rok od šest mjeseci (vidi *ibid.*, stavci 48. – 59., i *Pintar i drugi protiv Slovenije*, br. 49969/14 i četiri druga zahtjeva, stavci 103. i 106. – 107., 14. rujna 2021.). Prigovori Vlade stoga se moraju odbaciti.

(b) Primjenjivost članka 1. Protokola br. 1

11. Vlada je tvrdila i da članak 1. Protokola br. 1 nije primjenjiv na razdoblje nakon što je donesena Odluka Vlade jer u to vrijeme podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik više nisu bili dioničari banke i nisu mogli imati legitimno očekivanje da će im pravo vlasništva na dionicama biti vraćeno. Navela je i da su te dionice u vrijeme kada je donesena Odluka Vlade već postale bezvrijedne.

12. Uzimajući u obzir svoja utvrđenja u gore navedenom predmetu *Project-Trade d.o.o.*, stavak 75., i gore navedenom predmetu *Pintar i drugi*, stavak 91., Sud smatra da je Odluka Vlade koja je rezultirala povlačenjem i poništenjem dionica podnositelja zahtjeva i/ili njihova prednika predstavljala miješanje u njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva. I ovaj prigovor Vlade stoga se mora odbaciti.

2. Status žrtve podnositelja zahtjeva u drugom predmetu

13. Sud primjećuje da troje podnositelja zahtjeva u drugom predmetu nikada nisu bili stranke u domaćem postupku kojemu se prigovara (vidi stavak 3 ove presude).

14. Iako Vlada nije uložila prigovor o statusu žrtve tih podnositelja, to je pitanje koje Sud mora ispitati po službenoj dužnosti (vidi gore navedeni predmet *Project-Trade d.o.o.*, stavak 43., i ondje navedenu sudsku praksu).

15. Sud primjećuje da su dotični podnositelji imali materijalni interes u ishodu predmeta pred domaćim sudovima jer bi presuda u korist njihova prednika utjecala na njih kao njegove nasljednike, koji bi naslijedili bilo kakvu novčanu naknadu koja bi možda bila dosuđena u domaćem postupku kojemu se prigovara. Navodni nedostatak pristupa sudu stoga je imao izravan učinak na pravo vlasništva tih podnositelja. S obzirom na to, i imajući u vidu svoju sudsku praksu o tom pitanju (vidi *Stoimenovikj i Miloshevikj protiv Sjeverne Makedonije*, br. 59842/14, stavci 24. – 26., 25. ožujka 2021.), Sud utvrđuje da podnositelji zahtjeva u drugom predmetu mogu tvrditi da su žrtve

navodne povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa sudu i navodne povrede članka 1. Protokola br. 1 (vidi stavak 5 ove presude).

3. Zaključak u pogledu dopuštenosti

16. Sud dalje primjećuje da ovi prigovori nisu očigledno neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije niti su nedopušteni po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Osnovanost

17. Sud napominje da je u predmetu u kojem su otvorena slična pitanja kao u ovom predmetu već utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa sudu uslijed nemogućnosti dioničara da učinkovito pobijaju Odluku Vlade pred sudovima. Nadalje je utvrdio povredu članka 1. Protokola br. 1 jer miješanje u vlasništvo dioničara nije bilo popraćeno dovoljnim postupovnim jamstvima protiv proizvoljnosti te je stoga bilo nezakonito (vidi gore navedeni predmet *Project-Trade d.o.o.*, stavci 62. – 88.).

18. Nakon ispitivanja svih materijala koji su mu dostavljeni, Sud smatra da Vlada nije izložila nijednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da u ovom predmetu donese drukčiji zaključak.

19. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa sudu i povrede članka 1. Protokola br. 1.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG PREKOMJERNE DULJINE TRAJANJA POSTUPKA

A. Predmet *Vlašić*, br. 7687/22

20. Sud napominje da je, kada je 25. ožujka 2022. Vlada obaviještena o prigovorima podnositeljice zahtjeva o pristupu sudu, duljini trajanja postupka i mirnom uživanju vlasništva, predsjednik Odjela, djelujući kao sudac pojedinac sukladno pravilu 54. stavku 3. Poslovnika Suda, proglasio njezin prigovor o duljini trajanja postupka nedopuštenim zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u dijelu u kojem se prigovor odnosio na razdoblje prije 14. ožujka 2013.

21. Iz toga proizlazi da je relevantno razdoblje koje treba ispitati razdoblje od 14. ožujka 2013. do 30. rujna 2021., kada je Ustavni sud obavijestio punomoćnika podnositeljice zahtjeva o svojoj odluci od 16. rujna 2021. (vidi stavak 4 ove presude). To je razdoblje stoga trajalo približno osam godina i šest i pol mjeseci na četiri razine nadležnosti.

22. Sud primjećuje da, u dijelu u kojem se ovaj prigovor odnosi na to razdoblje, on nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj

osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

23. Sud ponavlja da se razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti, kao i važnost onoga što se za podnositelje zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi *Frydlender protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

24. Sud je često utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su otvorena pitanja slična onome u ovom predmetu (vidi, primjerice, *Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske*, br. 24810/06, stavci 56. – 65., 22. prosinca 2009., i *Šundov protiv Hrvatske*, br. 13876/03, stavci 19. – 31., 13. travnja 2006.).

25. Nakon ispitivanja svih materijala koji su mu dostavljeni, Sud nije utvrdio nijednu činjenicu ni tvrdnju koja bi mogla opravdati duljinu trajanja postupka o kojem je riječ u relevantnom razdoblju. Imajući u vidu svoju sudsku praksu o ovoj problematici, Sud smatra da je u ovom predmetu duljina trajanja postupka bila prekomjerna i da nije ispunila pretpostavku „razumnog roka”.

26. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

B. Predmet *Lastrić*, br. 15362/22

27. Sud primjećuje da podnositelji zahtjeva u ovom predmetu nikada nisu sudjelovali u postupku kojemu se prigovara (vidi stavak 3 ove presude). Stoga se ne može smatrati da je na njih utjecala duljina trajanja tog postupka tako što su, primjerice, doživjeli nepriliku, neugodnosti i neizvjesnost koji su obično povezani s povredom prava na suđenje u razumnom roku (vidi *Comingersoll S.A. protiv Portugala* [VV], br. 35382/97, stavak 29., ECHR 2000-IV). U tim okolnostima Sud utvrđuje da se podnositelji zahtjeva, iako nasljednici izravne žrtve, ne mogu smatrati žrtvama povrede kojoj prigovaraju (vidi, primjerice, *Bezzina Wettinger i drugi protiv Malte*, br. 15091/06, stavci 62. – 69., 8. travnja 2008., i *Makri i drugi protiv Grčke* (odl.), br. 5977/03, 24. ožujka 2005.).

28. Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor nespojiv *ratione personae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) i da se mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 4.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

29. Podnositeljica zahtjeva u prvom predmetu potraživala je iznos od 408.329,28 eura (EUR), a podnositelji zahtjeva u drugom predmetu iznos od 430.853,67 eura na ime naknade materijalne štete, koji odgovaraju vrijednosti njihovih dionica, uvećanoj za zakonske zatezne kamate obračunane na te

iznose u razdoblju od 23. rujna 1999. do 29. studenoga 2022. Potraživali su i svatko po 15.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete. Konačno, podnositeljica zahtjeva u prvom predmetu potraživala je 20.967,14 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 1.000,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom. Iste iznose zajednički su potraživali podnositelji zahtjeva u drugom predmetu.

30. Vlada je osporila ta potraživanja.

31. Imajući u vidu svoja utvrđenja u vodećem predmetu *Project-Trade d.o.o.*, gore naveden, stavci 110. – 111., i mogućnost na temelju domaćeg prava da podnositelji zahtjeva u oba predmeta predlože ponavljanje dotičnog postupka, Sud odbacuje njihove zahtjeve za naknadu materijalne štete.

32. S druge strane, Sud smatra da su podnositelji zahtjeva zasigurno pretrpjeli nematerijalnu štetu. Stoga podnositeljici zahtjeva u prvom predmetu dosuđuje iznos od 4.850,00 eura, a podnositeljima zahtjeva u drugom predmetu zajednički iznos od 3.750,00 eura, uvećane za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

33. Kada je riječ o troškovima i izdatcima nastalima pred domaćim sudovima, Sud smatra razumnim svim podnositeljima u oba predmeta zajednički dosuditi iznos od 830,00 eura za troškove nastale pred Ustavnim sudom, uvećan za sve poreze koji bi im se mogli zaračunati. Preostali dio njihova potraživanja mora se odbaciti s obzirom na to da će podnositelji zahtjeva moći ostvariti naknadu za te troškove ako se postupci kojima prigovaraju ponove.

34. Kada je riječ o troškovima nastalima pred Sudom, Sud smatra razumnim zajednički dosuditi svim podnositeljima zahtjeva iznos od 1.300,00 eura, uvećan za sve poreze koji bi im se mogli zaračunati.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *odlučuje* spojiti zahtjeve
2. *utvrđuje* da je prvi zahtjev dopušten
3. *utvrđuje* da su prigovori o nedostatku pristupa sudu i pravu vlasništva u drugom zahtjevu dopušteni, dok je ostatak tog zahtjeva nedopušten
4. *presuđuje*, u odnosu na oba zahtjeva, da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa sudu
5. *presuđuje*, u odnosu na prvi zahtjev, da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine trajanja postupka
6. *presuđuje*, u odnosu na oba zahtjeva, da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

7. *presuđuje*

- (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose:
 - (i) 4.850,00 EUR (četiri tisuće osamsto pedeset eura) podnositeljici zahtjeva u prvom predmetu i 3.750,00 EUR (tri tisuće sedamsto pedeset eura) zajednički podnositeljima zahtjeva u drugom predmetu na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati
 - (ii) 2.130,00 EUR (dvije tisuće sto trideset eura) podnositeljima zahtjeva zajednički na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi im se mogli zaračunati
- (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda

8. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 11. lipnja 2024. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
Zamjenica tajnika

Lorraine Schembri Orland
Predsjednica

PRILOG

Popis podnositelja zahtjeva

Br.	Broj zahtjeva Datum podnošenja	Ime podnositelja/podnositeljice zahtjeva Godina rođenja Prebivalište
1.	7687/22 1. 2. 2022.	Lorna VLAŠIĆ 1968. Zagreb
2.	15362/22 15. 3. 2022.	Srđan LASTRIĆ 1974. Zagreb
		Amira LASTRIĆ 1946. Zagreb
		Iva LASTRIĆ 1973. Zagreb

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524